

Vår verksamhet 2014

Vår verksamhet 2014

Vår verksamhet 2014

FSKC Arbetspapper 1/2015

Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området

Publikationen finns i PDF på vår webbplats www.fskc.fi

Helsingfors 2015

ISBN 978-952-7078-01-3 (PDF)

Innehåll

1	Allmän översikt.....	5
1.1	Verksamheten 2014 en översikt.....	5
1.2	Verksamhetsområdenas utveckling	8
1.3	Bedömning av verksamhetens framtida utveckling	10
2	Fokusområde 1: Kompetensutveckling för personalen inom det sociala området	13
2.1	Information om svenskspråkiga seminarier och fortbildningar via infobrev, webbplats och sociala medier	13
2.2	Seminarier och mötesplatser.....	13
2.2.1	Seminarier.....	13
2.2.2	Mötesplatser	15
3	Fokusområde 2: Nyskapande arbetsformer	17
3.1	Initiera och utföra utvecklingsarbete.....	17
3.1.1	DelSam II och III - Delaktig i samhället projekthelheten.....	17
3.1.2	Pilotprojektet för Vasaregionens undervisnings- och forskningsklinik inom det sociala området	21
3.1.3	Det förebyggande arbetet för barn och familjer i Hangö	24
3.2	Övriga initiativ och ansökningar för utvecklingsarbete	24
4	Fokusområde 3: Brukarmedverkan som perspektiv i utvecklingsarbete och fokusområde 4: Utvecklande utvärdering.....	28
5	Ledning, strategiskt arbete och övrig verksamhet	29
5.1	FSKC:s strategiska arbete 2014	29
5.2	Mathilda Wrede-institutet.....	29
5.3	Representation i KASTE- och andra projekts styrgrupper och arbetsgrupper och övriga organ.....	33
5.4	Nordiskt ssamarbete	35
5.5	Den juridiska konsultationen	35
5.6	Resurser	35
5.7	Publikationsverksamhet.....	36

1

Allmän översikt

1.1 Verksamheten 2014 en översikt

Den gemensamma kunskapsbildningen mellan praktiker, utvecklare, forskare och utbildare är en central utgångspunkt för FSKC:s arbete. FSKC stöder och stimulerar nyskapande former för utveckling och är mån om att föra en dialog med personal inom olika sektorer och i olika regioner inom Svenskfinland.

FSKC:s trettonde verksamhetsår präglades av uppstartande av verksamheten på den nya adressen i de nya utrymmena på Georgsgatan. För bolaget innebar den andra flytten under en period av ett år igen en fysisk omställning och till vissa delar också omställning i verksamheten eftersom det inte längre blev möjligt att dela utrymme med huvudstadsregionens kompetenscenter SOCCA och Heikki Waris-institutet. Däremot kom bolaget i kontakt med en nästan helt svenskspråkig miljö. Den nya hyresvärderna Svenska folkskolans vänner erbjuder i SFV-huset G18 ett kontaktnät till många olika svenskspråkiga organisationer.

FSKC övertog i oktober 2013 ordförandeskapet och koordinering av kompetenscenterchefs nätverket. FSKC skötte uppdraget också under året 2014. Uppdraget medförde att FSKC koordinerade, författade och redogjorde vid behov muntligen i t.ex. riksdagens social- och hälsovårdsutskott om nästan samtliga utlåtande om lagförslag och reformer å kompetenscentrens vägnar. Uppdraget medförde, också och det speciellt under hösten, att FSKC fick sköta merparten av arbetet som hänförde sig till att återställa den andel av kompetenscentrens statsstöd som föll bort i regeringens förslag till budget 2015. Hela processen kring statsstödsfrågan var mycket exceptionell och medförde en störning i verksamheten. Dessa förändringsprocesser och störningsmoment till trots har FSKC:s verksamhet utförts hyfsat enligt plan. Bolaget har också lyckats genomföra en del nya initiativ som uppkommit under året.

FSKC:s verksamhet strukturerades under år 2014 för tredje gången enligt bolagets handlingsplan för 2012-2014. Handlingsplanen innehåller fyra fokusområden:

Fokusområde 1: Kompetensutveckling för personalen inom det sociala området
Fokusområde 2: Nyskapande arbetsformer
Fokusområde 3: Brukarmedverkan som perspektiv i utvecklingsarbete
Fokusområde 4: Utvecklande utvärdering

Inom ramen för det första fokusområdet utförde FSKC bl.a. sitt informationsuppdrag. Infobrevet utkom regelbundet och enligt tidtabell. Antalet

personer som erhöill brevet steg även under detta år. FSKC förnyade sin webbplats med ny utformning och med hjälp av en ny leverantör. Användningsgraden av de sociala medierna i informationssyfte var fortsatt hög. Bolaget avbröt dock arbetet med kommunikationsplanen p.g.a. det oklara läget som statsstödsfrågan medförde. Under år 2014 var det heller inte möjligt att genomföra eller delta i utbildningsprocesser enligt traditionell modell. Praktikläroverksamheten inom ramen för klinikverksamheten och -projektet i Vasanejden ordnades dock. Mötes- och seminarieverksamheten var aktiv under året. FSKC deltog i ordnande av det traditionella Mathilda Wrede-seminariet. Inom DelSam II och III projekten ordnades seminarier. Tillsammans med det Ungas Akademi genomförde FSKC också ett seminarium med rubriken "Gruppens betydelse - Pojkar och maskulinitet". Medel för en seminarierie om personlig assistans beviljades. Planeringen kunde inledas under året och genomförandet sker under år 2015. Tillsammans med Sosnet-nätverket ordnade kompetenscentren ett seminarium i riksdagen om socialvårdens framtid. Kompetenscentren och stiftelsen Huoltaja-säätiö samt Sosnet-nätverket ordnade dessutom ett seminarium på våren om den sk. EVO-frågan (specialstatsandelar för det sociala området). Under året reformerades FSKC:s nätverksarbete och man grundade FSKC:s referensgrupp och FORUM FSKC som ersatte och utvecklade bolagets personalnätverkskoncept. Bolaget har vidare utvecklat konceptet för erbjudandet av föreläsningar som baserar sig på tidigare utvecklingsuppdrag och forskarsocialarbetarnas arbete. FSKC har genom föreläsningverksamheten kunnat sprida kunskap och forskningsrön runt om i Svenskfinland.

Inom det andra fokusområdet samlas FSKC:s projekt- och utvecklingsverksamhet. Året 2014 utformades till ett mycket intressant år vad beträffar det andra fokusområdet. Bolaget hade hand om tre större egna projekthelheter. För det första skötte och organiserade FSKC DelSam II och III – Delaktig i samhället projekten. DelSam II pågick under våren och DelSam III utgjorde en fortsättning på den andra projektperioden. Projekthelheternas övergripande målsättning är att effektivisera stödet till ungdomar, som är eller är i risk att marginaliseras, så att den ungas individuella utveckling till aktiva, välmående medborgare kan stödjas på ett ändamålsenligt sätt. Projekten genomfördes i Nyland och Österbotten. Inom DelSam III kom samarbete med ungdomsverkstäder, socialbyråer, fritidssektorn, praktiker, unga vuxna, studeranden och forskare att fortsätta. I Nyland samarbetade projektet med kommunerna Helsingfors, Esbo och Raseborg samt ungdomsverkstaden SVEPS, i Österbotten med Korsholm och Kristinestad samt ungdomsverkstäderna Jobcenter, Föregångarna och After Eight. Därtill samarbetade man även med utbildningsenheten Optima och Optimax-programmet, Svenska social- och kommunalhögskolan samt Valtakunnallinen työpajayhdistys ry (TPY) - Nationella verkstadsföreningen r.f. DelSam III projektet fortsätter under året 2015. För det

andra var FSKC huvudansvarig för pilotprojektet kring Vasaregionens undervisnings- och forskningsklinik inom det sociala området. Pilotprojektet sammanförde de olika intressenterna i regionen och man murade grunden för den framtida ordinarie verksamheten. Praktiklärarutbildningen genomfördes och praxisverksamheten planerades. Och för det tredje inledde bolaget projektet som siktar på att utveckla modeller och verktyg för Hangö stads förebyggande arbete för barn och familjer. Projektet förbereddes noga med personalintervjuer och inledande workshops. Under våren 2015 fortsätter projektet med målsättningen att utveckla en modell för Hangö stad och det förebyggande arbetet. Bolaget var dessutom under året speciellt aktivt med att mobiliserar finansieringsansökningar för nya utvecklingsprojekt. Arbetet bar frukt bl.a. sålunda att ett nytt KASTE-projekt (Iloa vanhemmuuteen) beviljades medel med start året 2015. FSKC:s andel i KASTE-ansökanen var att ansvara för delprojektet i Hangö stad.

FSKC:s tredje fokusområde (brukarmedverkan som perspektiv i utvecklingsarbete) och det fjärde fokusområdet (utvecklande utvärdering) verkställdes sålunda att man inom ramen för DelSam-projekten fortsatte med Bikva-processer och utvärderingar. Dessutom pågick forskningssamarbetet inom DelSam-projektet med att vidareutveckla forskningsrapporten "Brukarperspektiv som utgångspunkt - Riktlinjer för upplägg och genomförande av utvecklingsprojekt inom FSKC". Brukarmedverkan var också under året 2014 aktuellt som verksamhetsform för Mathilda Wrede-institutets forskarsocialarbetares uppdrag. FSKC har utvärderat sin egna handlingsplan, sitt nätverksarbete- och form och utfört beställningsuppdrag för utvecklande utvärdering.

Fokus för Mathilda Wrede-institutets verksamhet riktades kontinuerligt mot ett aktivt styrelsearbete. I substans formades institutets verksamhet i större grad kring forskarsocialarbetarnas uppdrag kring arbetet och utredningar med unga vuxna i fokus. Under början av året kunde FSKC ha en anställd praxiskoordinator för en månad. Praxisarenan har dock inte under året 2014 fått den omsättning och engagemang som den förtjänat. Den andra i raden av doktorsavhandlingar publicerades i institutets forskningsserie och utgjorde igen en milstolpe i institutets verksamhet.

Den juridiska konsultationen för utlåtanden och råd om vilka normer som skall tillämpas i enskilda frågor har fortsatt som avgiftsfri service för aktieägarna.

FSKC och Mathilda Wrede-institutet har under året publicerat och färdigställt två rapporter och en doktorsavhandling i Mathilda Wrede-institutets forskningsserie samt fyra arbetspapper och en avhandling pro gradu.

1.2 Verksamhetsområdenas utveckling

Året 2014 var det tredje året som FSKC tillämpade bolagets handlingsplan för åren 2012-2014. Handlingsplanen och verksamhetsplanen, som grundar sig på handlingsplanen, visade sig vara ett fortsatt bra redskap för ledningen och rapporteringen av det operativa arbetet. Erfarenheterna av handlingsplanens funktionalitet kunde utnyttjas då bolaget under året fortsatte arbetet med att uppdatera planen till följande version och åren 2015-2017. P.g.a. de oklarheter i verksamhetsförutsättningarna som budgetnedskärningen medförde, beslöt bolagets styrelse att en ny handlingsplan inte uppgörs.

FSKC fick genomleva ännu en flytt under loppet av ett år. Omställningen som flytten till igen en ny adress medförde var inte i sig betungande, men föranledde trots allt mycket arbete och en del utgifter. Bolaget fick under våren ännu fördela resurser för att få allt kring infrastrukturen att fungera i de nya utrymmena. Operativt kunde flytten sålunda genomföras med en god grad av effektivitet. Strategiskt framkom utmaningarna dock i form av den förlorade kontakten till den tidigare grannen Socca och Heikki Waris-institutet. Och fortfarande, sedan flytten från de gemensamma utrymmena med Svensk socialservice, är kontakten till praktiken en utmaning för bolaget. Mathilda Wrede-institutets personal, de två forskarsocialarbetarna, är dock glädjande nog placerade i samma utrymmen som FSKC:s ordinarie- och projektpersonal.

Så som under de tidigare åren inom handlingsplaneperioden kom även under året 2014 fokusområdet nummer två (nyskapande arbetsformer) att volymmässigt stå för den största delen av bolagets verksamhet. Utmärkande för året var speciellt det att FSKC ansvarade för ett antal egna och till omfattningen större projekt. Finansieringen för DelSam –projektet höjdes från 70.000 till 90.000 euro i jämförelse med året innan. Den geografiska spridningen av projektets verksamhet och också substansutvecklingen samt speciellt kopplingen till forskning utvecklades mycket bra på basen av de tidigare projekterfarenheterna. FSKC har via DelSam-helheten lyckats skapa ett värdefullt nätverk kring många centrala aktörer i Svenskfinland som arbetar med unga vuxna. Förväntningarna är stora på projektets resultat. Resultaten och utvärderingen av verksamheten för delarna I-III redovisas under år 2015. FSKC agerade under året som huvudansvarig för pilotprojektet kring Vasaregionens undervisnings- och forskningsklinik inom det sociala området. Projektet utfördes under en mycket kort tid och med en pressad tidtabell. Tillsammans med underleverantörerna kunde dock FSKC genomföra projektet och förbereda en god grund för den framtida etablerade kliniken. FSKC:s erfarenhet från Mathilda Wrede-institutet kom att ha en avgörande betydelse för pilotprojektets framgång. Från och med augusti 2014 har personalen på FSKC arbetat med att tillsammans med personalen i Hangö utveckla det förebyggande arbete för barn och

familjer i Hangö. Under hösten 2014 gjordes en grundlig kartläggning om nuläget och kritiska punkter samt planer för det fortsatta arbetet. Arbetet fortsätter sålunda under våren 2015 med workshops kring de teman som kom fram i kartläggningen med målet att skapa en Hangömodell. Arbetet är för FSKC mycket viktigt, aktuellt och med tanke på den egna produktutvecklingen essentiellt. Om projektet lyckas väl kommer arbetet att användas som en viktig referens.

Det nationella KASTE-programmet som under tidigare år fungerat som en viktig kontaktyta till utveckling och samarbete fick under året 2014 en mer undanskymd roll i förhållande till FSKC. Det beror dels på att programmet håller på att köras ner och dels på det att FSKC tvangs prioritera insatserna till förmån för de egna projekten och arbetet för det nationella kompetenscenterchefs nätverket och dess koordinering. FSKC lyckade dock med att fördela tid på planeringen av en ny KASTE-ansökan "Iloa vanhemmuuten" och Hangö stads delprojekt. Ansökan beviljades och som projektets huvudman för ansökan och projektet står Borgå stad.

Inom ramen för Mathilda Wrede-institutet utfördes den största arbetsinsatsen genom forskarsocialarbetarnas uppdrag. Utredningar av dels den mångprofessionella servicen för svenskspråkiga unga i behov av stöd och dels professionellas perspektiv på unga i servicesystemet i Helsingfors stad genomfördes och delrapporter om uppdraget författades och publicerades. Även detta arbete fortsätter under år 2015. Upplägget för forskarsocialarbetarnas uppdrag är nytt. Uppdraget är än mer knutet till serviceproduktionen och de strategiska målsättningarna för utvecklingen av servicen i Helsingfors. Eftersom också FSKC har haft målgruppen unga vuxna på agendan för utvecklingsarbetet har man via DelSam-projekten och institutet och forskarsocialarbetarna kunnat etablera en fruktbar samverkan som konkretiserats i växelverkan för kunskapsproduktion och t.ex. gemensam seminarieverksamhet. Mathilda Wrede-institutet uppnådde en strategisk målsättning även under år 2014 då Ann-Marie Lindqvists doktorsavhandling publicerades i institutets forskningsserie. Omsättningen av kunskapen till praktiks nytta har tagit vid och FSKC erbjuder nu föreläsningar om Lindqvists resultat om det sociala medborgarskapet med fokus på personer med utvecklingsstörning. För institutets del är denna typ av publiceringsverksamhet av stor betydelse. Det ger synlighet och man visar prov på konkreta och högtstående resultat. FSKC gjorde en stor satsning via institutet för att ansöka om finansiering för den mångprofessionella praxisarenan. Arbetet bar tyvärr inte frukt och andra finansieringskällor fanns inte heller att tillgå. Det betydde i praktiken och beklagligt nog att verksamheten på praxisarenan stannade av under året. FSKC:s personal var också fullt sysselsatt med att arbeta för statsstödsfrågan och det medförde i praktiken att mycket lite resurser kunde fördelas till arenan. På basen av erfarenheten under åren står det klart att arenan förtjänar och behöver en dedikerad resurs för koordinering för att kunna fungera fullt ut.

Arbetet i nätverk var fortsatt aktivt för FSKC:s del under året 2014. Den största enskilda stansningen utfördes via koordineringen av kompetenscenterchefsnätverket. Utmaningarna var många och exceptionella under speciellt hösten. FSKC satsade mycket tid och energi för att återställa statsstödet. Dessutom fick FSKC bära huvudansvaret för att färdigställa de allra flesta utlåtandena om lagförslag och reformer som var aktuella under året. Arbetet var dock viktigt och fruktbart. Statsstödet kunde delvis återställas och kompetenscentren fick mycket synlighet och viktiga kontakter genom lobbingsarbetet. Kontakterna till Sosnet-nätverket och yrkeshögskolornas nätverk för det sociala området intensifierades också märkbart. FSKC kunde dessutom via koordineringsuppdraget bevaka de svenska intressena och framföra dem med detta mandat i samband med reformarbetet för social- och hälsovården. Koordineringsuppdraget var dock inte enbart positivt. Det upptog alltför mycket resurser och tid och inverkade till vissa delar negativt på FSKC:s eget arbete. FSKC deltog också i ett flertal andra nätverk ss ITLA:s (Itsenäisyyden juhluvuoden lastenrahaston säätiö) nätverk för barn och familjer, Kommunförbundets motsvarande nätverk och Kårkullas arbetsgrupp för utvecklandet av missbrukarvården. Genom dessa nätverk kunde FSKC bidra med sin kunskap och få synlighet för kompetenscentrens arbete. Vad beträffar FSKC:s egna nätverk genomfördes en större förändring genom introduktionen av FSKC:s referensgrupp och FORUM FSKC. Det har visat sig att de egna nätverken nu kan fungera mycket mer effektivare. Fokus kan klarare dels förläggas helt på FSKC:s kärnverksamhet (referensgruppen) och dels helt på substansfrågor (FORUM FSKC). Dessa nätverk fungerar i bästa fall också som utmärkta kontaktytor till praktiken. Det är också värt att notera att FSKC:s ordinarie personal har minskat p.g.a. nedskärningarna i statsstödet. Det har medfört att bolaget ännu mer noggrant har fått ser över i vilken typ av verksamhet och nätverk man har kunnat engagera sig.

Till följd av det sviktande finansieringsunderlaget intensifierade FSKC arbetet för att göra projekt- och finansieringsansökningar. Under och för året utarbetades elva olika ansökningar av vilka fyra bar frukt. Ansökningsarbetet är tungt och tidskrävande. Konkurrensen om medlen är också stor. Lyckligtvis fick FSKC dock medel detta år för några större satsningar. FSKC:s offereringsverksamhet har också ökat. Ett flertal föreläsningar har sålunda erbjudits via FSKC och en rad större uppdrag har FSKC också fått att utföra på basen av avgivna offerter.

1.3 Bedömning av verksamhetens framtida utveckling

Det är både lätt och svårt att göra en bedömning av verksamhetens framtida utveckling. På ett kortare perspektiv är det lätt eftersom social- och hälsovårdsreformen föll i riksdagen. Det byter i praktiken för kompetenscentrens och FSKC:s del att lagstiftningen kvarstår och verksamheten kan taktiskt utvecklas. Vad beträffar statsfinansieringen är utsikterna i skrivandet stund också hyfsat ljusa,

d.v.s. man räknar med att kunna ha statsfinansieringen på en acceptabel och stabilare nivå framöver och med början under nästa år. Det att kontakterna och beställningarna jämte förväntningarna på kompetenscentren verkar öka ger vid handen att verksamheten kan utvecklas.

Det som gör det svårt att bedöma utvecklingen är det att tidtabellen och riktningen för den följande reformprocessen är högst oklar. I bästa fall klarnar bilden redan under året 2015. I värsta fall är t.ex. grundlagsproblematiken, finansieringsfrågan eller det politiska läget så svårt att avgöranden om enbart riktningen blir svår. I detta värsta fall får man sålunda räkna med fortsatt osäkerhet och en ökad arbetsmängd för de reformarbetsgrupper som skall tillsättas. Om reformarbetet kommer igång, formas den strategiska agendan kring att säkra att socialvårdens utvecklings- och forskningsfrågor får en större plats och mandat i framtida lagstiftning. En annan strategisk fråga kommer att byggas upp kring hur social- och hälsovården de facto skall integreras och vad integreringen i praktiken betyder.

För FSKC:s del kommer året 2015 att bli en form av ett mellanår. Ekonomin kommer att vara ansträngd p.g.a. det ytterligare minskade statsstödet. Det betyder att bolaget får fokusera än mera på den egna kärnverksamheten och via den generera både inkomster och om det bara är möjligt även substansutveckling. Utsikterna är som sagt en aning bättre för år 2016. I praktiken betyder det här att FSKC får ge avkall på verksamhet och engagemang inom nätverk som inte direkt hör till den egna kärnverksamheten. Svagheten med den inriktningen är att viktiga kontakter och erfarenheter kan gå förlorade. Bolaget kommer heller inte att använda sig av en handlingsplan som omspannar de tre följande åren. Fokus kommer att ligga mer på att trygga och utveckla förutsättningarna för ett år i sänder.

Mathilda Wrede-institutet och Vasaregionens undervisnings- och forskningsklinik inom det sociala området kommer också att stå högt på FSKC:s strategiska agenda. Arbetet inom kliniken och institutet kommer att generera kunskap och verksamhet för FSKC:s huvuduppgift i kopplingen mellan teori och praktik. Dessutom finns det goda möjligheter för att ännu fler doktorsavhandlingar med anknytning och ursprung i Mathilda Wrede-institutet kommer att publiceras. På så sätt ökar intresset och synligheten samt möjligheterna att utföra huvuduppgiften ännu mera. Institutets resursering skulle dock förtjäna en bättre grund för att kunna fungera fullt ut.

Eftersom KASTE-programmet kommer att nedmonteras och eftersom inget ersättande program ännu finns kommer den nationella utvecklingsagendan att bli en utmaning. Lyckligtvis, för kompetenscentrens del, ser det ut att det finns beställningar på annat håll. Dyliga uppslag kan komma genom uppdrag för informationshantering och verkställigheten av klienthandlingslagen, ESF-projekt

mm. Kompetenscentren hoppas också på att få en roll när den nya socialvårdslagen skall verkställas och implementeras.

2

Fokusområde 1: Kompetensutveckling för personalen inom det sociala området

FSKC har som mål inom detta fokusområde att jobba aktivt för kompetensutveckling och välbefinnande för personalen inom det sociala området samt för hållbara arbetsmiljöer i Svenskfinland.

2.1 Information om svenskspråkiga seminarier och fortbildningar via infobrev, webbplats och sociala medier

FSKC har systematiskt informerat om svenskspråkiga seminarier och fortbildningar samt annat aktuellt inom det sociala området genom infobrevet, via FSKC:s Facebook sida och genom kontinuerlig uppdatering av FSKC:s webbplats. Infobrevet utkom 11 gånger under 2014 och över 550 personer beställde på brevet. Infobrevets innehåll har kontinuerligt utvecklats och med en större bredd i innehållet. Det bredare innehållet kunde förverkligas genom att flera olika intressenter och aktörer bidrog med material. FSKC upprätthåller dessutom via Facebook diskussions- och utvecklingsforumet FSKC-alumni. FSKC genomförde också under året en uppdatering av webbplatsen som fick ett mer modernt snitt.

FSKC deltog också aktivt i produktionen och distributionen av informationen om kompetenscentrens och det sociala områdets uppdrag. Denna information sammanställdes i samband med statsandelsfrågan och sektorns reformarbete.

2.2 Seminarier och mötesplatser

FSKC ordnar för och tillsammans med personalen inom det sociala området och utvecklingsprojektens personal mötesplatser och seminarier samt lärande forum regionalt och med substanssteman som berör fokusområdena. Med hjälp av denna verksamhet är det också möjligt att öka på växelverkan och utveckla dialogen med de professionella på fältet och FSKC och FSKC:s nätverk. Den gemensamma kunskapsbildningen mellan praktiker, utvecklare, forskare och utbildare är en central utgångspunkt för FSKC:s verksamhet generellt och speciellt för fokusområdet kompetensutveckling.

2.2.1 Seminarier

Det årliga Mathilda Wrede-seminariet ordnades fredagen den 14.3.2014 på Yrkeshögskolan Arcada, med videolänk till Åbo Akademi i Vasa. Temat för dagen

var mång professionalitet. Hur kan man arbeta och samarbeta med andra yrkesgrupper och organisationer i mångprofessionella miljöer? Vilka utmaningar ställs på arbetet inom det sociala området? Dagen inleddes av Elisabeth Willumsen som tog upp olika dimensioner med att arbeta mångprofessionellt och särskilde mellan att arbeta mångprofessionellt och att arbeta interprofessionellt. Mångprofessionellt arbete innebär att olika professioner arbetar parallellt och konsulterar varandra medan interprofessionellt arbete innebär att man arbetar tillsammans mot samma mål och samverkar för att nå målen. De olika samarbetsformer kan ge upphov till missförstånd och försvåra samarbete men i de fall där alla parter är införstådda och överens om samarbetsformen så fungerar samarbetet smidigt och kan ge upphov till nyskapande verksamhetsformer. Diskussionen fortsatte med Katarina Fagerström och Åsa Rosengren som öppnade upp diskussionen mellan seminariedeltagarna genom att introducera en öppen paneldiskussion där deltagarna i panelen byttes ut när en ny talare kom in. Erfarenheterna från praktiken visade att det i mångprofessionellt samarbete förekommer svårigheter med att hitta gemensamma målsättningar och att olika professioner ibland har svårt att hitta en gemensam syn på klienters problem. Till slut konstaterades att man ibland i mångprofessionellt samarbete får acceptera att det samtidigt finns olika agendan i samarbetet kring t.ex. klienter. Dagen avslutades av Ilse Julkunen som berättade om praktikforskning och att forska i praktiken. Det framkom att det behövs en kontinuerlig dialog mellan praktik, utbildning och forskning. Projektet Sabir (Systemiskt arbete med barn i riskzon) togs upp som ett exempel att se på samarbete och utmaningar med att mötas i mångprofessionella miljöer och vikten av att inte bara söka gemensamma mål utan hellre hitta ett gemensamt språk mellan professioner.

DelSam II seminarium ordnades 5.2.2014 på Arcada, Helsingfors och med videolänk till Vasa, Academill vid Åbo Akademi. I seminariet lyftes fram ungdomarnas erfarenheter av dagens samhälle. Förutom den digitala aspekten granskades hur ungdomarnas behov av personligt stöd har förverkligats som helhet och om de samhällspolitiska åtgärderna har haft effekt. Seminariet riktades till ungdomar och professionella som arbetar med ungdomar i kommunerna, tredje sektorn och vid arbets- och näringsbyråerna, studerande, lärare, forskare och andra intresserade. Ungdomarnas erfarenheter av service presenterades genom posters som var framme under seminariedagen. Utvecklingschef Raimo Hokkanen, Arbets- och näringsbyrå i Nyland föreläste om "Ungdomsgarantin och förnyelsen av Arbets- och näringsbyråernas tjänster. Digiservice eller personligt stöd i framtiden?". Akademiforskare Sakari Taipale föreläste om "Alone together - med i sociala media och ändå ensam?". Doktorand i socialt arbete Camilla Granholm föreläste om "Ungdomarnas IKT-användning - delaktighet på olika virtuella forum samt

användning av nätbaserad service". På FSKC:s webbplats finns allt material som producerats och förevisats under seminariet.

Tillsammans med DelSam III projektet ordnade Mathilda Wrede-institutet ett mycket välbesökt arbetsseminarium 18.11 SKILLNADEN - Från vision till handling i arbetet med unga. Seminariet riktade sig till professionella som arbetar med ungdomar i kommunerna, tredje sektorn och vid arbets- och näringsbyråerna, studerande, lärare och forskare. Under dagen föreläste forskarsocialarbetarna Frida Westerback och Bettina von Kramer samt Tove Hertzberg, psykiater vid Stengårds sjukhus (Hur många unga vi har i vård, med vilken sorts problematik och vad har vården att erbjuda), Sauli Suominen, pol.lic., familjeterapeut, handledare (Delaktighet, bemötande och tvärprofessionellt samarbete). På eftermiddagen arbetade deltagarna i grupper med interaktiv kunskapsproduktion med rubriken "Det är skillnaden som gör skillnaden".

2.2.2 Mötesplatser

FORUM FSKC utvecklades under året till FSKC:s nya öppna mötesplats för diskussion, reflektion, innovation och informationsutbyte kring aktuellt inom forskning, utveckling och praktik inom det sociala området. Forumet är tänkt att fungera dels som informationskanal, men också dels som ett bollplank om och när man vill diskutera aktuellt inom det sociala området eller t.ex. planerar ett utvecklingsprojekt. Forumet är ett arbetsmöte där alla deltagare förväntas bidra med sitt kunnande.

Det första FORUM FSKC ordnades 24.09.2014 och samlade 16 deltagare. På plats fanns både forskare, undervisningspersonal, utvecklare, studerande och praktiker. Efter en presentationsrunda fick forskarsocialarbetare Bettina von Kraemer ta över med den första presentationen, som gällde mångprofessionellt samarbete kring svenskspråkiga personer som löper risk för marginalisering. Von Kraemer berättade om sitt arbete med att kartlägga stödet och samarbetet kring svenskspråkiga unga i Helsingfors. Den följande presentationen gav en annan synvinkel på arbete med unga. Doktorand Camilla Granholm berättade om sin pågående forskning och den enligt hennes själv lite ofärdiga analys kring det material hon samlade in förra våren. Granholms rubrik var: Ett flerdimensionellt liv - Informations- och kommunikationsteknologin i unga vuxnas och arbetsverkstadsverksamhetens vardag. Doktorand Raija Koskinen presenterade sina tankar om de sociologiska konferenserna i Lund, Yokohama och Rovaniemi hade väckt hos henne. Speciellt när det gäller relationen mellan sociologi och det sociala området. Projektkoordinator Ann Backman presenterade de planer man har där gällande Vasaregionens undervisnings- och forskningsklinik och vissa kommunernas praxisenheter. Utvecklare av missbrukarvården Eva-Maria Kankainen presenterade de planer som

Kärkulla har gällande utvecklandet av den öppna missbrukarvården och mera konkret missbrukarvård i hemmet. Presentationerna väckte mycket diskussion. Det verkade som om forumet resulterade i eventuella nya samarbetsrelationer och åtminstone diskussioner kring eventuella gemensamma projektplaner. Det andra FORUM FSKC ordnades 12.11.2014 och samlade sammanlagt 18 deltagare. PL leg. fam.ter. och handledare Sauli Suominen och verksamhetsledare PM och leg VET psykoterapeut Leif Berg, från Finfami (Mielenterveysomaisten keskusliitto), Nylands förening rf inledde en aktiv diskussion om att ställa klienten i centrum. Berg och Suominen började sin diskussion genom att berätta sin syn på skillnaden mellan psykisk sjukdom och psykiskt funktionshinder. Diskussionen om psykiska funktionshinder är än så länge i startgroparna i Finland. Därefter diskuterade de begreppen systemvärld och livsvärld. Systemvärlden är det samhälle, de system som finns medan livsvärlden är den världen som klienterna lever i. Asiakaslähtöisyys, klientstyrning är enligt Suominen och Berg ett begrepp som finns i systemvärlden, i livsvärlden existerar det inte. A och o när det gäller att ställa klienten i centrum, är bemötandet. Om man som klient inte blir hörd, så tar man inte heller emot service, stöd, råd etc. Som professionell borde man börja med att se klienten som den människa han/hon är, godkänna honom/henne som den hon/han är och sen först börja fundera på vad man kan göra. Ett exempel på detta som diskuterades var att med en missbrukande förälder som klient inte börja med att fundera på missbruket, utan kanske fundera på föräldraskapet och det kan leda till att klienten själv förstår hur missbruket påverkar föräldraskapet och vill själv börja jobba med sitt missbruk. Istället för brukarmedverkan kunde man kanske fundera på professionell medverkan, då blir utgångspunkten att den professionella medverkar i klientens liv och inte så att den professionella. På samma vis kunde man vända på begreppet låg tröskel, om tröskeln är låg in, så borde den väl vara låg också ut, dvs den professionella borde ha en låg tröskel ut från sitt rum, till klienten. Dagens andra inlägg var PD, universitetslektor, Ann-Marie Lindqvists (Helsingfors universitet) presentation om sin avhandling Personer med utvecklingsstörning skapar och utövar sitt sociala medborgarskap – spänningsfält kring delaktighet. Lindqvist lyfte fram bland annat att brukarnas inflytande och självbestämmande är ett nytt sätt att arbeta, det blir en läroprocess för båda parter. Det kräver att de professionella söker nya roller, att de reflekterar kring sitt eget sätt att vara, men att också brukarna måste ta den nya rollen, som brukare och ta den makten som den nya rollen medför. För den professionella kan detta leda till problematiska situationer i vardagen, där det är svårt att säga vad som är rätt och fel, det beror på situationen just då. Att arbeta så att brukarens inflytande och självbestämmande ökar, kräver tid. Frågan i framtiden blir att är beställaren av service (tex kommunen) villig att stå för det?

3

Fokusområde 2: Nyskapande arbetsformer

FSKC har som mål inom detta fokusområde att utveckla det sociala området med nyskapande arbetsformer som främjar mång- och intraprofessionell samverkan och samverkan över sektorsgränserna brukarna/klienterna inom välfärdssektorn till gagn.

FSKC har som sin uppgift att sprida och implementera ny kunskap och goda modeller. Fokus riktas på implementering av kunskap som skapats inom FSKC och t.ex. sådan projektverksamhet som utförs i samarbete med FSKC samt spridning av goda modeller. En central del av verksamheten är därför upprätthållandet och förstärkning av den kunskapsutveckling som sker inom olika projekt och utvecklingsprogram. Utveckling bygger på god kännedom om den rådande situationen. Utvärdering av rådande praktiker är därför av central betydelse för utvecklingsarbetet. FSKC samarbetar med ett antal olika utvecklingsprojekt som verkar i Svenskfinland.

3.1 Initiera och utföra utvecklingsarbete

3.1.1 *DelSam II och III - Delaktig i samhället projekthelheten*

FSKC:s större egna projektsatsning kom igen att bli DelSam - Delaktig i samhället projekthelheten. DelSam II och III var naturliga fortsättningar till den första projektfasen som inleddes 2012. DelSam III -projektet fortlöper ännu under 2015.

DelSam II fick understöd från Undervisnings- och kulturministeriet för tiden 1.6.2012 - 28.2.2014 genom Barn och ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet 2012-2015. Projektet utvidgades till att omfatta några nya kommuner och ungdomsverkstäder, vilket gav större möjligheter till innovativt utvecklingsarbete och kunskapsspridning i Svenskfinland. Kommunerna Korsholm, Esbo och Kristinestad kom med som nya parter samt ungdomsverkstäderna Föregångarna och Jobcenter kom med i DelSam II. Både i Nyland och i Österbotten har projektkoordinatorerna jobbat med att knyta kontakter med andra aktuella projekt på fältet samt stadigvarande verksamhet. Under DelSam II har flera studeranden rekryterats för att delta i projektet. De kommer att jobba med bl.a. sina slutarbeten i nära samarbete med DelSam och FSKC även efter att projekttiden för DelSam II tar slut.

Målgruppen i projekten DelSam I och II har varit ungdomar som går i eller har gått ut grundskolan, primärt unga vuxna i åldersgruppen 18-29 år, som har svårigheter att hitta sin väg till utbildning och arbetsliv. Målet med DelSam II var att genom projektet utveckla kunskap och arbetsmodeller som kan användas i arbetet med ungdomar som går ut och som har gått ur grundskolan. Fokusområde låg speciellt på att höra ungas erfarenheter och åsikter om service och att stödja deras delaktighet i utvecklandet av service samt att främja samarbete och samverkan mellan olika aktörer på arbetsfältet.

Projektets syfte har varit:

- att utveckla delaktighetsgenererande metoder för att effektivt stötta till ungdomar som riskerar att marginaliseras, så att deras individuella utveckling till aktiva, välmående medborgare stöds på ett ändamålsenligt sätt
- att utveckla det förebyggande ungdomsarbetet
- att utveckla nya former för samarbete mellan socialt arbete, ungdomsverkstäder och andra aktörer som är engagerade i arbetet med att stödja ungdomar på deras väg in i vuxenlivet
- att utveckla ett fortbildningsmaterial bestående av delaktighetsgenererande arbetsmodeller som prövats och utvecklats i projektet för användning i utbildningen av personal som arbetar med ungdomar.

Projektet har engagerat både praktiker och unga med målsättning att utveckla arbetet tillsammans. Samarbetet mellan olika sektorer och engagemang av unga är viktiga hörnstenar för att arbeta vidare med sysselsättningsfrågor i framtiden. Inom DelSam II har det framgått att det behövs långsiktigt arbete och att det är värt att satsa på stöd i ett tidigt skede för att stödja unga ut i studie- och arbetslivet.

DelSam II:s utvärdering och uppföljning har pågått parallellt med arbete. En av styrgruppens funktioner har varit att följa upp projektet och därutöver har projektpersonalen genom regelbundna möten evaluerat sitt arbete. Om man jämför projektets framskridande med det som man i projektplanen tänkt genomföra, så kan man säga att projektet har uppfyllt det som planerades, trots en mindre budget och kortare projekttid än vad som fanns i planen. I planen nämns följande som projektets aktiviteter: Delaktighetsgenererande metoder med ungdomar och personal så som framtidsdialoger, bikvaprocesser, Puimala-dialoger samt diskussioner om goda praktiker, arbetsseminarier, workshops med lokala uppföljningar. Allt detta, förutom Puimala-dialoger har man genomfört under projekttiden. Produktmålen dvs dokumentation har man nått i viss mån, men pga. av den korta projekttiden och den mindre finansieringen, har man dokumenterat mindre än vad som var planerat.

Inom projektet har man beskrivit vissa arbetsmetoder men man har bland annat inte hunnit med att utarbeta ett utbildnings- och utvecklingsmaterial för personalen.

Om man ser på projektets syften, så kan man nedan se hur projektet har svarat på dessa:

1) att utveckla delaktighetsgenererande metoder för att effektivera stödet till ungdomar som riskerar att marginaliseras, så att deras individuella utveckling till aktiva, välmående medborgare stöds på ett ändamålsenligt sätt, vilket bl.a. har skett genom:

- att erbjuda ungdomar en möjlighet att diskutera det aktuella i deras liv t.ex. i form av fokusgruppintervjuer om deras erfarenhet av användning av IKT (informations- och kommunikationsteknologi) eller erfarenheter om verksamheten på ungdomsverkstäder (forskning kopplad till intervjuer)
- att sammanföra olika aktörer (som Sveps, ungdomsverkstad KOI, Vamos, TPY, Nuoret kehittäjäät) för att tillsammans utveckla sitt arbete i workshoppar.

2) att utveckla det förebyggande ungdomsarbetet, vilket har skett genom:

- att lyssna på ungdomar och professionella t.ex. genom en framtidsdialog, Bikva-processer, och intervjuer om hur det förebyggande arbetet konkret kan utvecklas (vilket inspirerade delar av DelSam III -planen), samt genom att sprida resultaten
- att utveckla tillsammans innebär bl.a. att lyssna med respekt för var och ens förmågor.

3) att utveckla nya former för samarbete mellan socialt arbete, ungdomsverkstäder och andra aktörer som är engagerade i arbetet med att stödja ungdomar på deras väg in i vuxenlivet, vilket har skett genom:

- Gemensamma seminarier (den 18.11.2013 i Vasa "Hur kan vi bemöta unga?" och den 5.2.2014 i Helsingfors, med videolänk till Vasa "Ungdomarna i (det digitala) samhället" där bland annat användning av ny teknologi, dess möjligheter och utmaningar, diskuterades).
- Metodologiska workshoppar i Nyland (26.9.2013 - "Samarbete med unga och professionella", 28.10.2013 - "Det mångprofessionella samarbetet", 2.12.2013 - "Vamos työ Espoo, Mun Startti Pasila, Diakonianstaltens servicehelhet Vamos och ungdomsverkstädernas fungerande arbetssätt", 17.12.2013 - "Sosiaalisen vahvistamisen kehittämistoiminta / Utvecklandet av verksamhet som kan förstärka den sociala identiteten".

- Studerande som centrala aktörer och resurser i projektet; projektets verksamhetsmiljö (FSKC & MWI) är i knutpunkten mellan forskning och praktik har varit en fungerande bas för att rekrytera flera studerande till projektet. Deras aktiviteter fungerar som brobyggare och skapar nya former för samarbete mellan praktiken, yrkeshögskolor och universitet.

4) att utveckla ett fortbildningsmaterial bestående av delaktighetsgenererande arbetsmodeller som prövats och utvecklats i projektet för användning i utbildningen av personal som arbetar med ungdomar, vilket har skett genom:

- presentationer, videomaterial och publikationer från projektet går att använda som fortbildningsmaterial.
- Metodutveckling Smilietagging, metod för att snabbt och enkelt få ungdomars röst hörda i en specifik fråga.

Delsam III fick också sin finansiering från Undervisnings- och kulturministeriet och med agendan att förebygga marginalisering av unga vuxna utan arbete och studieplats. Projektet inleddes under våren 2014 och fortgår in i juni 2015.

Inför planeringen av Delsam III involverades ungdomar i planeringsarbetet. Projektarbetarna utarbetade en metod som kallas Smilietagging. Ungdomarna på två verkstäder och en ungdomsfullmäktige fick ta ställning till teman som projektarbetarna hade förberett. De teman som var mest viktiga för de unga var; yrkesvägledningen, som borde komma tidigare, förebyggande arbete, ungdomarnas möjligheter att delta i planeringen av den egna servicen, vägen in till verkstaden samt verkstädernas samarbete med möjliga arbetsgivare och andra samt att servicen borde finnas tillgänglig där ungdomarna finns. Dessa tankar och åsikter har vi försökt beakta så långt de går, i planeringen av detta DelSam III-projekt. DelSam III lika som DelSam I och II strävar till att generellt öka möjligheterna för ungdomar att vara delaktiga i olika sammanhang. Deras expertis kommer att vara av största betydelse i genomförandet av detta projekt.

Målet med projektet DelSam – Delaktig i samhället III är att utveckla kunskap och arbetsmodeller som kan användas i arbetet med ungdomar som går i eller har gått ut grundskolan. Detta görs för att stödja deras delaktighet och medbestämmande när de ska hitta sig en plats i samhället efter skolan. Den primära målgruppen är unga vuxna i åldersgruppen 18--29 år som har svårigheter att hantera sin vardag och hitta sin väg till utbildning och arbetsliv. Under Delsam I och Delsam II har det framkommit att stödet för ungdomarna borde komma tidigare, så i detta projekt kommer vissa insatser att göras för att nå personal som arbetar med yngre ungdomar från ca 13 år framåt.

Projektet har två fokusområden: dels att höra de ungas åsikter och erfarenheter på ett sätt som stöder deras delaktighet och medbestämmande, dels att främja samarbete och samverkan mellan olika aktörer i ärenden som gäller de unga. Detta sker genom delaktighetsgenererande metoder som inkluderar individuella intervjuer, framtidsdialoger, Bikva (Brukarinflytande i kvalitetsutveckling) - intervjuer, öppna seminarier, fortbildning, fortbildande workshops och utvärderingar. Den kunskap projektet ger ska kunna användas i utvecklandet av arbetet med ungdomar, dels i arbetet med enskilda ungdomar, dels i arbetet med grupper av ungdomar och på ett allmänt plan, när man utvecklar service för unga.

Till projektet kopplas systematisk kunskapsproduktion på vetenskaplig bas. Forskningen utförs med ett praktikforskningsgrepp som lyfter fram frågor som anknyts till praktiken och återförs till praktiken. Detta sker t.ex. genom examensarbeten. Målsättningen är en gemensam kunskapsproduktion tillsammans med olika aktörer, inklusive de unga själva, och forskning både i de kunskapsutvecklande processerna och i de metoder som projektet utvecklar. Under projekttiden jobbar man även för att säkerställa att resultat av utvecklingsarbete inom ramen för DelSam (I, II och III) ska få fotfäste i stadigvarande verksamhet av olika aktörer.

Inom DelSam III har även samarbete med ungdomsverkstäder, socialbyråer, fritidssektorn, praktiker, unga vuxna, studeranden och forskare fortsatt. I huvudstadsregionen samarbetar projektet med kommunerna Helsingfors, Esbo och Raseborg samt ungdomsverkstaden SVEPS, i Österbotten med Korsholm och Kristinestad samt ungdomsverkstäderna Jobcenter, Föregångarna och After Eight. Därtill samarbetar projektet även med utbildningsenheten Optima och Optimax-programmet, Sockom (Svenska social- och kommunalhögskolan) samt Valtakunnallinen työpajyhdistys ry (TPY) - Nationella verkstadsföreningen rf.

En grundlig utvärdering och rapportering av projekthelheten har utarbetats och kommer att rapporteras efter att DelSam III -projektet avslutas i juni 2015.

3.1.2 Pilotprojektet för Vasaregionens undervisnings- och forskningsklinik inom det sociala området

FSKC:s andra stora satsning var utförandet av pilotprojektet för Vasaregionens undervisnings- och forskningsklinik inom det sociala området på uppdrag av Vasa stad och i samarbete med kommunerna Korsholm och Malax samt de regionala högskolorna.

I Vasaregionen startade sålunda under året 2014 försöksskedet för den tvåspråkiga undervisnings- och forskningsklinik inom det sociala området. Fokus låg på att öka dragningskraft inom det sociala området och att skapa nya mötesplatser för

studeranden, utbildningspersonal, praktiker och forskare. Projektparterna var Vasa stad, SONetBOTNIA, FSKC och Karleby universitetscenter Chydenius i samarbete med yrkeshögskolan Novia, Vasa yrkeshögskola VAMK och socialvetenskapliga fakulteten vid Helsingfors universitet/Svenska social och kommunalhögskolan. Projektets försöksskede administrerades av Vasa stad och leddes av FSKC. Undervisningskliniken nästa utvecklingsskede blir att befästa verksamheten i regionen.

Fortbildning utgjorde en central del i pilotprojektets verksamhet och en av målsättningarna var att kontinuerligt erbjuda kompetenshöjande fortbildningar och att möjliggöra olika former av erfarenhetsutbyte mellan professionella och mellan brukare och professionella. Målet var att skapa och upprätthålla en utvecklingsprocess. Inom ramen för kliniken och som en del av den kompetenshöjande fortbildningen ordnades en prakticklärarutbildning för handledare av socionom- och socialarbetarstuderanden. Därtill planerades en pilotpraxisenhet inom Vasa stad och Malax, där studeranden och praktiker kan mötas och utvecklas tillsammans. Syftet är få en närmare kontakt och synergi mellan undervisning, praktik, forskning, kunskapsproduktion och utveckling.

Inom ramen för projektet utfördes också en gedigen utvärdering och genomgång av den framtida klinikens fortsättningar och vision. Undervisningsklinikens framtidsvision har sålunda varit en viktig del i planeringen av undervisningskliniken. Visionen kom att presenteras enligt tre huvudlinjer: verksamhetsramen, praxisverksamheten och samproduktion.

Verksamhetsramen består av delar som personalresurser, produkter och fortbildning. Det framgick tydligt att; för att verksamheten inom ramen för undervisningskliniken skall kunna utvecklas och gå framåt behövs personalresurser t.ex. en undervisningsklinikkoordinator och ansvarspersoner från alla parter. Det behövs även tillgång till en professur för att möjliggöra och stödja forskning t.ex. licentiat- eller doktorsstudier. Produkter som kunde genereras genom undervisningskliniken är bl.a. utvärderingar, utvecklingsrapporter, progradu-avhandlingar/examensarbeten, praktikforskningsrapporter, forskningsrapporter, licentiatavhandlingar/yrkeslicentiatavhandlingar och doktorsavhandlingar. Inom verksamhetsramen skulle även ingå riktade och strukturerade praktikperioder från undervisningsenheterna och på praxisenheterna. Dessa riktade och strukturerade praktikperioder skulle ske i samarbete mellan praxisenheterna och undervisningsenheterna med stöd av prakticklärarutbildningen. Ytterligare verkade det finnas ett behov att inom undervisningskliniken kunna fånga upp och förmedla ämnen, teman eller frågor som behöver utredas, forskas inom eller dokumenteras i det praktiska arbetet. Detta kunde förverkligas genom att utbildningsenheterna, praxisenheterna och samarbetsparter gemensamt skapar t.ex. ett webforum där

dessa frågeställningar kunde erbjudas till studeranden och forskare. Detta skulle möjliggöra praktiska utredningar, examensarbeten/pro-graduarbeten och forskningar som stöder det sociala områdets praktik utgående från de behov som finns på fältet. Undervisningskliniken behöver stödja praxisenheterna att fungera som "lärande organisationer".

Praxisverksamheten skulle utgöra basen för hela undervisningskliniken, dvs. praxisenheterna står för kontakten till klienter och det sociala områdets praktik med vilken undervisningskliniken tar sina riktlinjer ifrån. Praxisenheterna är integrerade på en fysisk byrå eller byråer i samarbetskommunerna.

Praxisenheter kan fungera i flera olika kommuner i anslutning till undervisningskliniken verksamhet. I pilotskedet planerades några praxisenheter med olika fokusområden. I Vasa stad skall serviceområdet för socialt arbete med vuxna utgöra en praxisenhet. Malax är en mindre kommun och deras socialbyrå skall fungera som en praxisenhet med barn- och familjearbete samt sektorövergripande arbete i fokus. Dessa praxisenheter skall ta emot studeranden under våren 2015, d.v.s. försöksskedet sträcker sig över projektiden med kommunernas och utbildningsenheternas egna resurser. I Korsholm planeras en praxisenhet inom äldreomsorg på sikt. Praxisenheterna har bl.a. som uppgift att ta emot studeranden i fördjupade studier, d.v.s., andra eller tredje årets studerande från yrkeshögskolor och/eller universitet. När undervisningskliniken verksamhet utvecklas är tanken att det skall vara möjligt för praktiker och studeranden att göra praktikforskning inom enheterna.

En annan viktigt helhet som ingår i undervisningskliniken vision är samproduktion. Undervisningskliniken verksamhet bygger på samarbete och i framtiden kommer troligen även kraven på samarbete över sektorgränser att öka. Undervisningskliniken behöver således samarbeta med flera aktörer för att skapa en mångprofessionell arena. En central samarbetspart, som tidigare har nämnts är undervisningshälsocentralen i Vasa. Tillsammans med undervisningshälsocentralen finns flera möjligheter till samarbete t.ex. kunde en gemensam mångprofessionell praktiklärarutbildning ordnas för professionella inom social- och hälsovård. Diskussioner kring detta pågick under hösten 2014. Där kunde ett möjligt scenario vara följande; en gemensam praktiklärarutbildning för bl.a. läkare, sjukskötare/hälsovårdare, socionomer och socialarbetare. Fokus i utbildningen skulle vara mångprofessionalitet, pedagogik och praktikforskning samt att hitta gemensamma modeller, teorier och en gemensam klient/patientrådgivning. Kompetensen i mångprofessionalitet kunde bl.a. tas från Sverige och Norge.

För år 2015 fortsätter kompetenscentren FSKC och SONetBOTNIA med klinikens koordinering. Det är meningen att klinikens verksamhet skall befästas och få en permanent och egen grund att stå på.

3.1.3 *Det förebyggande arbetet för barn och familjer i Hangö*

FSKC slöt under året ett avtal med Hangö stad om att utföra projektet för utvecklingen av stadens förebyggande arbete för barn och familjer. Från och med augusti 2014 har FSKC sålunda arbetat intensivt med att tillsammans med personalen i Hangö utveckla det förebyggande arbetet för barn och familjer. Under hösten 2014 gjordes en grundlig kartläggning om nuläget, med intervjuer med personalen, och kritiska punkter samt planer för det fortsatta arbetet. Personalgrupperna som intervjuades var: personalen på barn- och ungdomsmottagningen, inom ungdomssektorn, på barnskyddet, på familjecentret Pikku-Lilla, elevvårdspersonal och rektorer från valda skolor, hälsovårdarna och dagvårdssektorns representanter.

Arbetet fortsätter under våren 2015 med en serie på fem tematiska workshoppars. Innehållet i workshoppen baserar sig på de viktigaste fokusområdena som framkom i kartläggningen. Rubriken och innehållet utgår ifrån "Dialogiskt arbete", "Värdegrund", "Mitt och ditt arbete", "Övergångar" och "Hangö-modellen". Det är sålunda meningen att utvecklingsarbetet skall resultera i en modell för det förebyggande arbetet för barn och familjer som då tillämpas i Hangö stad .

Genom utvecklingsprojektet i Hangö har också FSKC deltagit i planeringen av KASTE-projektet Iloa Vanhemmuuten, som administreras Borgå stad. FSKC fortsätter att jobba i Hangö inom KASTE-projektet och genom att implementera SABIR-modellen.

3.2 Övriga initiativ och ansökningar för utvecklingsarbete

FSKC framställde under året 2014 ett flertal ansökningar om finansiering för nya utvecklingsuppdrag och -projekt. Omfattningen av detta arbete torde slå alla tiders rekord vad beträffar antal och de olika adresserna för ansökningarna.

Till undervisnings- och kulturministeriet författades DelSam III ansökningen under året 2013. DelSam IV ansökan gjordes under året 2014. DelSam IV skulle omspanna tiden 01.07.2015-31.12.2016. Målen med DelSam-projekten har varit att utveckla kunskap och arbetsmodeller som kan användas i arbetet med ungdomar som går i eller har gått ut grundskolan. Detta har gjorts för att stödja deras delaktighet och medbestämmande när de ska hitta sig en plats i samhället efter grundskolan. Den primära målgruppen har varit unga vuxna i åldersgruppen 18-29 år som har svårigheter att hantera sin vardag och hitta sin väg till utbildning och arbetsliv.

Under DelSam I och DelSam II kom det fram (t.ex. via ungdomsverkstäderna) att stödet för ungdomarna borde komma tidigare. I DelSam III gjordes vissa insatser för att nå personal som arbetar med yngre ungdomar från ca 13 år framåt och med DelSam IV kommer att fortsätta med detta. DelSam projekten har haft och kommer också i detta projekt att ha två fokusområden: dels att höra de ungas åsikter och erfarenheter på ett sätt som stöder deras delaktighet och medbestämmande, dels att främja samarbete och samverkan mellan olika aktörer i ärenden som gäller de unga. I DelSam IV projektet kommer fokus att ligga på att samla unga och höra deras åsikter på följande två sätt: 1) Elevforum i högstadieskolor och 2) Verkstadsforum som samtidigt fungerar som referensgrupper för projektet. Förutom Elevforumen kommer DelSam IV- projektet att fortsätta det arbete som påbörjades under DelSam III kring följande punkter: 1) Pilotering av SABIR-arbetsmodellen för att stödja de högstadieungdomar som riskerar att bli utan studieplats, 2) Samarbete mellan socialbyrån och speciallärare i skolan, 3) Stöd för uppsökande verksamheten, 4) Stödja ungdomarnas väg från verkstäderna vidare, 5) Bättre samarbete och samverkan mellan olika aktörer.

FSKC mobiliserade också en ny ansökan riktad till Arbetarskyddsfonden om medel för ett projekt för arbetet med och på praxisarenan. Projektet "Kraft genom hållbar kunskap 2014-2016". Det tilltänkta projektet skulle förverkligas i samarbete med högskolor och FSKC och tre kommuner i Södra Finland under åren 2014-2016. Projektet skulle syfta till att stödja och förstärka förverkligandet av Praxisarenans huvudsyfte, dvs. stärka det systematiska samarbetet mellan forskning, undervisning och praktik inom det sociala området genom att utveckla lärande- och forskningsmiljöer, där praktiker/ professionella, servicebrukare, studerande, lärare och forskare samarbetar och lär av varandra till nytta för alla parter. Mer konkret innebär detta att strukturer för kollektiv kompetensutveckling och kunskapsproduktion skapas och används för att åstadkomma en mer forskningsbaserad praktik och en mer praktikinära forskning. Ledningen ska också vara engagerad i arbetet så att arbetet inte blir beroende av enskilda enhetschefer och praktiker. Projektet innebär att Praxisarenan görs till strategiskt instrument för utveckling och forskning i kommunen. Enheterna inom det sociala området gör upp en utvecklings- och forskningsstrategi som förankras i kommunens välfärdsstrategi. Projektets målsättningar kan sammanfattas i två punkter: 1) Att skapa hållbara strukturer för och genomföra kollektiv kompetensutveckling. 2) Att skapa hållbara strukturer för och utföra kollektiv kunskapsproduktion. Ansökan blev tyvärr inte beviljad. FSKC ansökte av Stiftelsen 7:ende Mars Fonden om medel för ett projekt som skulle sikta på att förstärka samarbete mellan högstadiets specialundervisning och socialt arbete för att förebygga marginalisering av unga med inlärnings- och anpassningssvårigheter. Målet är att de unga skulle kunna få hjälp och stöd redan i ett tidigare skede, dvs vid övergången till andra stadiet. I praktiken genomförs

projektet genom att sammanföra speciallärare från högstadiet med socialarbetare till gemensamma utbildningar och arbetsmöten, så att man tillsammans diskuterar över verksamhetssätten samt grundprinciper för arbetet. Projektet skulle genomföras i en pilotkommun. Ansökan blev tyvärr inte beviljad.

FSKC ansökte från Waldemar von Frenkel stiftelsen om medel för planering av projektet Att utveckla relationsbaserat välfärdsarbete i finlandssvenska skolor som skulle vara ett två-årigt forsknings- och utvecklingsprojekt, där forskningen skulle pågå i två år och utvecklandet ett skolår i två pilotskolor, en skola i Nyland och en i Österbotten. Ansökan blev tyvärr inte beviljad.

FSKC ansökte av William Thuring stiftelsen om medel för utbildningsprojektet Fokus på relationer i skolan. Planen var att genomföra sex utbildningsdagar i olika regioner i Svenskfinland: Östra Nyland, huvudstadsregionen, Västra Nyland, Åboland och två utbildningsdagar i Österbotten. Målgruppen för utbildningen skulle vara personal inom skolor samt inom social- och hälsovårdssektorn och ungdoms- och fritidssektorn. Utbildningshelheten omfattas av olika föreläsningar med fokus på olika slags relationer och samarbete i och med skolan. Utbildningsdagarnas preliminära innehåll skulle vara följande: Relationsperspektiv och samklang i det mångprofessionella arbetet med barn och ungdomar? Samarbete mellan skolan och välfärdssektorn – Att skapa förutsättningar för tidigt samarbete? Ett ungdomsperspektiv på skolan och vuxna i skolan. Ansökan blev tyvärr inte beviljad.

FSKC ansökte av Svenska Kulturfonden om bidrag för att i Svenskfinland ordna sex seminariedagar om relationer mellan unga och professionella, både online och off-line. Målgruppen skulle vara lärare och personal inom ungdomssektorn. Planen är att genomföra sex gånger ett utbildningspaket bestående av två utbildningsdagar i olika regioner i Svenskfinland. Östra Nyland, huvudstadsregionen, Västra Nyland, Åboland och Österbotten. Målgruppen för utbildningen är personal inom skolor samt inom social- och hälsovårdssektorn och ungdoms- och fritidssektorn. Utbildningshelheten omfattas av två fristående dagar, detta innebär att helheten kan förverkligas som ett paket (två dagar) eller separat (en dag). Målsättningen med detta projekt är att svara på de behov av ny kunskap gällande relationer på online och off-line eller IRL (In Real Life). Det vill säga ge mera kunskap, lära sig nya roller, lära sig bort från gamla arbetssätt. Tanken är att man med seminarierna förstår betydelsen av att upprätthålla goda relationer, men också kommer igång med processen som innebär att man skapar en relation till teknologin och med teknologin som hjälper att skapa och upprätthålla mänskliga relationer så att teknologin finns som stöd så gott det går. Ansökan beviljades.

FSKC ansökte av SAMS om i bidrag för att ordna en fortbildning, till professionella inom olika sektorer, som möter unga med en funktionsnedsättning. Fortbildningen skulle ge nya insikter och flexibilitet i de professionellas sätt att bemöta unga. Professionella som möter ungdomar med funktionshinder behöver känna till de här ungdomarnas specialbehov, men också ha en medvetenhet om egna förutfattade meningar och reaktionsmönster i förhållande till funktionsnedsättningar och funktionshinder i samhället. Funktionsnedsättning kan innefatta allt från olika slag av fysiskt handikapp och utvecklingsstörning till psykiska problem. Funktionshinder är konkreta hinder, men också fördomar som ungdomar stöter på när de söker sin plats ute i samhället. Utbildningen ordnas i samarbete med erfarenhetsexperter och SAMS. Ansökan beviljades.

4

Fokusområde 3: Brukarmedverkan som perspektiv i utvecklingsarbete och fokusområde 4: Utvecklande utvärdering

FSKC har som mål inom fokusområde att brukarmedverkan och brukarinflytande säkerställs och förstärks i samtliga utvecklingsarbeten/former som FSKC deltar i. FSKC ser som sin uppgift att främja att brukarmedverkan finns på ett eller annat sätt med i all utvecklingsverksamhet som FSKC medverkar i. En ny förståelse om brukarnas behov och roll har vuxit fram i och med det utvecklingsarbete som utförts under de senaste åren. Att involvera brukare i serviceproduktionen ökar servicens effektivitet. Samverkan med klienten bör utgå från klientens kunskap om service och klientens förståelse för sin situation som brukare av service.

Inom fokusområdet fyra utvecklande utvärdering har FSKC sett som in uppgift att generera ("coacha") och jobba för att utvecklingsarbetet i Svenskfinland och inom FSKC:s verksamhetsområde där FSKC har inflytande och påverkningsmöjligheter genomförs strategiskt och systematiskt.

Rent volymmässigt har dessa två fokusområden spelat en blygsam roll under året 2014. Det betyder inte att brukarmedverkan och utvecklande utvärdering skulle ha förlorat sin roll. Man kan tvärtom konstatera att FSKC generellt lyckats med uppgiften och målet att systematisk säkerställa att brukarinflytande och utvecklande utvärdering är integrerade i utvecklingsprojekt inom FSKC:s verksamhetsområde.

Brukarmedverkan har konkretiserat i FSKC:s egna verksamhet genom utförandet av BIKVA-processerna inom DelSam-helheten. Den utvecklande utvärdering har igen konkretiserats genom de utvärderingsuppdrag som FSKC utfört och genom utvärderingsarbetet man gjorde om den egna handlingsplanen för åren 2012-2014.

5

Ledning, strategiskt arbete och övrig verksamhet

5.1 FSKC:s strategiska arbete 2014

FSKC:s styrelse beslöt att inte fortsätta förberedelserna för en ny handlingsplan för åren 2015-2017 eftersom läget för kompetenscentrens finansiering och ställning i förhållande till social- och hälsovårdsreformen var så oklart. Om läget inte hade varit så oklart hade det strategiska arbetet fått sin prägel genom arbetet med den nya handlingsplanen. Även arbetet med bolagets kommunikationsplan skrinlades.

Det strategiska arbetet under året 2014 präglades i stället av FSKC:s engagemang för koordineringen av kompetenscenterchefs nätverket. Genom det arbetet fick FSKC ansvara för produktionen av material och utlåtanden till alla reformprocesser och även föra kompetenscentrens talan i olika sammanhang så som riksdagens utskott och kompetenscenterdelegationen. Det strategiska arbetet fick sålunda en form som berörde främst kompetenscentrens framtida ställning i förhållande till de planerade nya strukturerna för social- och hälsovården och också trygghandlet av centrens finansieringsgrund.

För FSKC:s egen del och för det som skulle bli utmärkande och strategiskt viktigt med tanke på verksamhetens utveckling 2014 var det faktum att FSKC fick sköta och äga större egna projekt och utvecklingsprocesser. Med tanke på FSKC:s egna produktutveckling har den verksamheten strategisk betydelse.

5.2 Mathilda Wrede-institutet

Fokuset för Mathilda Wrede-institutets verksamhet utgick via styrelsearbetet och omsättningen av institutets nya strategi. I substans formades institutets verksamhet i större grad kring forskarsocialarbetarnas uppdrag kring arbetet och utredningar med unga vuxna i fokus. Under början av året kunde FSKC ha en anställd praxiskoordinator för en månad. Praxisarenan har dock inte under året 2014 fått den omsättning och engagemang som den förtjänat. Den andra i raden av doktorsavhandlingar publicerades i institutets forskningsserie och utgjorde igen en milstolpe i institutets verksamhet.

Under början av året hade FSKC möjlighet att under en månads tid ha en anställd koordinator för praxisarenan. Koordinatören avslutade sitt under året 2013 påbörjade arbete samlade allt material och systematiserade det för publicering på FSKC:s och institutets webbplats. Trots ihärdiga och ett antal försök var det tyvärr inte möjligt

att säkra en extern finansieringsgrund för den mångprofessionella praxisarenans verksamhet. De tilltänkta finansieringskällorna var njudda med att ge motiveringar till varför medel inte beviljas. Detta faktum och läge till trots gav man inte upp tanken om att etablera och utveckla konceptet för vår praxisarena. Utgående från den senaste finansieringsplanen och –ansökan "Kraft och välbefinnande genom hållbar kompetens (2014-2016)" deriverades under året i alla fall följande fokus för det framtida arbetet på arenan:

- 1) Utvecklarforum, dvs. workshops kring något visst innehållsligt tema, t.ex. mångprofessionellt samarbete. Utvecklarforum kan hållas av praxisteamen och praktikerna i en eller flera praxiskommuner. Brukare, studerande och lärare/forskare kan delta. Syfte: fördjupning, kollektivt lärande, nätverksskapande, spridning av god praktik m.m.
- 2) Praxisseminarium kring något/några projektteman, öppet för alla intresserade praktiker, forskare, studerande, brukare både i och utanför praxiskommunerna. Syfte: kollektivt lärande, spridning av projektresultat.
- 3) Kompetenshöjande utbildning, bl.a. praktiklärarutbildning och särskilda utbildningsmoduler erbjuds kommunernas personal av de involverade högskolorna (Arcada, HU, SSKH). Professionella och brukare som branschexperter bjuds in av högskolorna för att medverka i undervisning och läroplansutveckling. Praxisarenan kan även stödja praxiskommunerna i deras planering av egna och gemensamma utbildningar.
- 4) Kollektiv kunskapsproduktion t.ex. i form av praktikforskning som utförs av studerande, forskarsocialarbetare m.fl.

Institutet uppnådde igen en milstolpe då Ann-Marie Lindqvist, institutets tidigare forskarsocialarbetare, disputerade för doktorsgraden vid Helsingfors universitet med sin avhandling med rubriken "Personer med utvecklingsstörning skapar och utövar sitt sociala medborgarskap – spänningsfält kring delaktighet". Lindqvists avhandling blev den andra sk Mathilda Wrede –doktorsavhandlingen.

Ur avhandlingens abstrakt kan vi läsa om forskningen följande om Lindqvists forskning och resultat:

I den föreliggande avhandlingen är syftet att undersöka hur vuxna personer med utvecklingsstörning upplever, skapar och utövar sitt sociala medborgarskap. Medborgarskap i avhandlingen bygger på Rut Listers subjektiva sociala medborgarskap. Genom att visa vilken betydelse medborgarskap har i personernas liv, hur de upplever och förhandlar om sina rättigheter, sin delaktighet och tillhörighet inom vardagens olika arenor, närmar sig avhandlingen det levda medborgarskapsbegreppet. Följande frågor besvaras: Hur upplever personer med

utvecklingsstörning delaktighet och hur visar sig hinder och förutsättningar för deras delaktighet i vardagen? Vilka faktorer har betydelse då personer med utvecklingsstörning skapar och utövar sitt medborgarskap i en boendekontext? Avhandlingen positionerar sig inom en etnografisk tradition och representerar en handikappforskning där brukarnas erfarenhetsperspektiv och de professionellas perspektiv lyfts fram. Avhandlingen följer traditionen inom forskning i socialt arbete genom att undersöka levnadsvillkor för personer som befinner sig i utsatta positioner och fästa uppmärksamhet på deras agentskap. Kritisk realism utifrån Roy Bhaskar och Berth Danermark är vägledande för avhandlingens metodologiska utgångspunkter. För att förstå funktionshinder ger metateorin kritisk realism och klassifikationen av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF) en teoretisk förståelse av interaktionen mellan individen och omgivningen. Kunskapsproduktionen har skett i växelverkan med personer med utvecklingsstörning. Datamaterialet i de två empiriska studierna består av intervjuer med personer med utvecklingsstörning och med personal, deltagande observationer och av styrdokument.

Personerna i studien utövar och skapar sitt medborgarskap inom arenor där de är beroende av hur personalen ser på sitt arbete. I studien finns belägg för att både personalen och brukarna försöker finna nya roller och nya positioner. Som brukare är personerna osäkra om sina rättigheter och skyldigheter. Deras möjligheter att påverka sin vardag sker i form av individuella planer, säsongsamtal och vardagliga samtal med handledare, men de är inte med i alla diskussioner som berör dem. Formulering av önskningar och en positiv självrelation kan ses som förutsättningar då personerna skapar sitt medborgarskap. Storleken på verksamhetsenheten är av betydelse för hur mycket brukarna kan styra sina liv, men det avgörande är de professionellas arbetssätt och planlösningar, som tar i beaktande möjligheter till social samvaro och enskildhet. Personalen upplever det problematiskt att inom kollektiva serviceenheter ta i beaktande både gruppens behov och brukarnas individuella behov och rättigheter. Medborgarskap som status ger rättigheter och möjligheter att som aktör få sin röst hörd. Men rättigheter i sig är inte tillräckliga. Personerna i studien har en vilja att styra sina liv men är beroende av stöd på många olika nivåer från omgivningen för att vara aktiva i processen att skapa och utöva sitt medborgarskap. Förhandlingar om tillhörighet och delaktighet sker i samspel med omgivningen. Personerna i studien har behov av stöd då de fattar beslut. Stödet innebär att de får information på ett sätt som de förstår och att personalen har kunskaper i alternativa sätt att kommunicera så att samförstånd uppstår. Då professionella har en reflektiv hållning och personer med utvecklingsstörning har förtroende för dem, finns förutsättningar för att de tillsammans kan bygga upp en gemensam reflektion kring processer då personer med utvecklingsstörning aktivt skapar sitt medborgarskap.”

Under tiden fr.o.m. mars 2014 har Mathilda Wrede-institutets två ordinarie forskarsocialarbetare arbetat med samma tema, d.v.s. unga och unga vuxna, men med två olika uppdrag. Uppdraget har varit knutet till serviceproduktionen och de strategiska målsättningarna för utvecklingen av servicen i Helsingfors stad.

Forskar-socialarbetare Bettina von Kramer har under året 2014 forskat i och utrett mångprofessionell service för svenskspråkiga unga i behov av stöd. Hennes forskningsfrågor har varit 1) Vilka är de centrala aktörerna som i sitt arbete möter svenskspråkiga unga i behov av stöd?, 2) Hur ser nyckelaktörerna på de ungas situation i Helsingfors? 3) Vilka samarbetsformer och strukturer finns det kring unga i behov av stöd? Hur ser en fungerande samarbetsmodell ut? Von Kraemer sammanfattar sitt uppdrag 2014 enligt följande (mellanrapporten Mångprofessionell service för svenskspråkiga unga i behov av stöd):

Under forskningsprocessen framkom hur svårt det är för den enskilda tjänstemannen i en stor och byråkratisk organisation att bli hörd och kunna påverka sitt eget arbete. Främst inom Helsingfors stads social- och hälsovårdsverk samt inom HUS, som båda är enorma organisationer, blev denna förnimmelse stark. Det egna handlingsutrymmet styrs av förordningar som är utarbetade för den finskspråkiga verksamheten, vilka inte alltid fungerar i en svenskspråkig kontext. De professionella förväntar sig att nya direktiv om t.ex. mångprofessionellt samarbete skall komma från ledningen (jfr Englund 2009). Personlighet, erfarenhet och andra individuella drag påverkar också hur aktivt den enskilda går in för att förändra strukturer och det egna arbetssättet. En orsak till försiktighet kan finnas i rädslan för att bli ansedd som besvärlig och osolidarisk inom den egna organisationen om man kritiserar organisationens strategier eller servicens kvalitet.(a.a.). I de sociala medierna pågår debatt om de anställdas upplevelser av att bli nertystade av organisationen då de försöker föra fram missförhållanden i servicen. Denna känsla av osäkerhet bland de anställda bekräftar att det är viktigt att forska i praktiken tillsammans med de professionella. Det är en kanal för de anställda att bli hörda och kunna påverka.

Forskar-socialarbetare Frida Westerback har under året 2014 forskat i och utrett ungas mångdimensionella (multifaktoriella) och mångtydiga behov av stöd och service där tyngdpunkten har legat på unga med psykisk ohälsa. Westerback sammanfattar sitt uppdrag 2014 enligt följande (i mellanrapporten "När det har brustit på många ställen i vuxenvärlden, i föräldraskapet, i skolvärlden, hos oss yrkesmänniskor" – professionellas perspektiv på unga i servicesystemet): Att forska i temat ungdomar är aktuellt, området är brett och man kan närma sig tematiken från flera olika aspekter. Att praktikforskningen vid Mathilda Wrede-institutet under 2014-2015 fokuserar på utsatta unga i kombination med interprofessionalitet och samverkan professionella emellan, baserar sig dels på institutets strategi för åren

2014-2017, men även på ett behov från praktiken. Utmaningen blir att samla ett mångprofessionellt praxisnätverk kring svenskspråkiga unga i Helsingfors, som sträcker sig över sektorgränser.

Forskningsuppdraget är uppdelat i två delar. Den första delen baserar sig på ett kvalitativt intervjumaterial (n=40) som samlats in i Helsingfors i april-september 2014. Fokus låg på de professionellas syn på unga i servicesystemet. Samtliga intervjuade representerar ett brett spektrum av välfärdstjänster inom social- och hälsovård, skolan, arbetsförmedling samt tredje sektorn. Resultaten visar att de främsta utmaningarna berör fungerande samverkan aktörer emellan samt om att fånga upp mellangruppen ungdomar som mår dåligt och inte får tillräckligt med hjälp, de unga som faller emellan primärnivån och den psykiatriska specialistsjukvården. De professionella lyfte fram unga i en gråzon, vars problematik är svår att ringa in, samtidigt som gruppen ej heller passar in i det rådande servicesystemet. Speciellt unga pojkars utmaning att tala om sina svårigheter lyftes fram. De professionella uttryckte vidare ett behov av långvariga stödpersoner för utsatta unga.

Kritiska områden i kartläggningen berörde bland annat den svenskspråkiga servicens splittrade och resursmässigt begränsade karaktär, servicens skiftande tillgänglighet och form samt den psykiatriska vårdkedjans många faser. Skolfrånvaro skildrades som ett svårtacklat problem, en allvarlig trend som kräver uppmärksamhet. Kartläggningen visade att det är ett relativt begränsat antal svenskspråkiga helsingforsunga som är i behov av vård på specialistnivå, samtidigt som en stor press läggs på bashälsovården och det arbetet som förverkligas av skolornas elevvårdsgrupper. Hur stor andel unga som använder finskspråkig service kräver ytterligare utredning.

Frågan som kvarstår är – hur ser de unga själv på sina behov vad beträffar service som stöder den psykiska hälsan? Hur ser servicesystemet ut ur ett brukarperspektiv och hur kunde det utvecklas? Dessa frågor står i fokus under forskningsåret 2015 inom Mathilda Wrede-institutet och utgör den andra delen av forskningsuppdraget. Forskningsuppdraget fortgår under året 2015 och sammanfattas till en slutrapport till januari 2016.

5.3 Representation i KASTE- och andra projekts styrgrupper och arbetsgrupper och övriga organ

FSKC och Mathilda Wrede-institutets personal har också under året 2014 tagit del av och medverkat i flera nätverk och styrgrupper med strategisk betydelse. Speciellt kännetecknade för år 2014 har varit FSKC:s engagemang inom kompetenscenterchefs nätverket. FSKC skötte under året koordineringen och

ordförandeskapet för nätverket. Det betydde att FSKC ansvarade för koordineringen av samtliga och författande av nästan samtliga utlåtanden som gjordes under året om alla struktur- och lagreformer samt med anledning av nedskärningen av statsstödet. Inalles författades ca tio olika dokument inom denna uppgift och helhet.

FSKC och Mathilda Wrede-institutets representation:

- professor Ilse Julkunen och VD:n medverkade som ordinarie medlemmar i kompetenscenterdelegationen och VD:n också som medlem i delegationens arbetsutskott,
- VD Torbjörn Stoor medverkade i kompetenscentercefernas nätverk och som ordförande och koordinator,
- VD Torbjörn Stoor medverkade i KASTE:s nationella styrgrupp som ersättare och representant för kompetenscentren,
- VD Torbjörn Stoor fungerade som medlem styrgruppen för verkställande av den nationella planen för mentalvårds- och missbruksarbete 2009-2015,
- utvecklingschef Mia Montonen medverkade i kompetenscentrens nätverk för allmänna planerare,
- utvecklingschef Mia Montonen medverkade i kompetenscentrens nätverk för småbarnsfostran,
- VD Torbjörn Stoor och professor Ilse Julkunen samt projektkoordinator Ann Backman har medverkat i styrgruppen för projektet för etableringen av Vasa regionens undervisnings och forskningsklinik inom det sociala området,
- VD Torbjörn Stoor har medverkat i ungdomsverkstaden SVEPS ledningsgrupp,
- utvecklingschef Mia Montonen medverkade i ITLA:s (Itsenäisyyden juhluvuoden lastenrahaston säätiö) nätverk med målsättningen att generera penningansökningar och projekt med målgruppen barn och familjer,
- utvecklingschef Mia Montonen medverkade i Kommunförbundets nätverk som hade som mål att planera hur man kunde förverkliga evidensbaserade föräldrastödsprogrammets implementering och spridning i Finland,
- VD Torbjörn Stoor har fungerat som styrgruppsordförande för VATES stiftelsens projekt Aktivera resurser,
- VD Torbjörn Stoor har fungerat som medlem i Tankesmedjan Magmas styrgrupp för publikationen "Guldålder - men inte för alla. Pensionärernas omvärld 2024".

5.4 Nordiskt ssamarbete

Det nordiska samarbete har inte haft en framträdande roll i FSKC:s verksamhet under året. Tillsammans med de andra kompetenscentren företogs dock en studieresa till Stockholm. Vidare tog FSKC och Mathilda Wrede-institutet emot en grupp med norska gäster

5.5 Den juridiska konsultationen

FSKC har fortsatt att erbjuda kommunerna juridisk konsultering via sin webbplats och genom professor Eva Gottberg från Åbo universitet. Den juridiska konsultationen gäller utlåtanden och råd om vilka normer som skall tillämpas i enskilda frågor. Vissa av svaren publiceras på FSKC:s webbplats. Konsultationstjänsten i juridiska frågor har anlåtats regelbundet med sammanlagt 43 kontakter under år 2014.

5.6 Resurser

FSKC hade under år 2014 totalt 7 anställda (3,61 årsverken). Vd:n, byråsekreteraren och utvecklingscheferna har varit anställda tills vidare. Den övriga personalen har varit anställd med tidsbundna kontrakt. Dessutom har Helsingfors stad och Helsingfors universitet och Svenska social- och kommunalhögskolan vid HU och Arcada erbjudit personalresurser för samarbete inom ramen för Mathilda Wrede-institutet.

Personal:

VD Torbjörn Stoor

Utvecklingschef Mia Montonen, deltid

Byrå- och projektsekreterare Gerd Strandberg-Andersson, deltid

Projektkoordinator Ann Backman deltid, Vasaregionens undervisnings- och forskningsklinik inom det sociala området

Projektkoordinator (Nyland) Raija Koskinen, deltid, Projektet DelSam II och III

Projektkoordinator (Österbotten) Ann Backman deltid, Projektet DelSam II och III

Sakkunnig Eivor Söderström, deltid, Projektet DelSam III

Praxiskoordinator Johanna Björkenheim, deltid, Praxisarenan.

Mathilda Wrede-institutet:

Forskarsocialarbetare Frida Westerback

Forskarsocialarbetare Bettina von Kraemer

Personal anställd av Helsingfors universitet:

Professor i praktikforskning i socialt arbete, Ilse Julkunen, Samhällspolitiska institutionen vid HU, deltid;

Universitetslärare Matilda Wrede-Jäntti, Samhällspolitiska institutionen vid HU, deltid;

Universitetslärare Ann-Marie Lindqvist, Samhällspolitiska institutionen vid HU, deltid;

Universitetslektor Katarina Fagerström, Svenska social- och kommunalhögskolan vid HU, deltid.

Personal anställd av Arcada:

Överlärare Åsa Rosengren

Utvecklare i Åboland (anställd av kommun)

Projektkoordinator Helena Smirnoff, Välmående barn och unga 2013 -2015

5.7 Publikationsverksamhet

Under året har FSKC medverkat i och publicerat på FSKC:s webbplats, riktat endast för uppdragsgivaren eller som trycksak följande publikationer, rapporter och arbetspapper:

FSKC Rapporter

Wiik Anna, Balk Maria och Julkunen Ilse: "Psykisk sjukdom är aldrig ett individuellt problem" - Professionella diskuterar familjens och vänners roll i vårdprocessen
FSKC Rapporter 1/2014

Haavisto Vaula, Bergman-Pyykkönen och Karvinen Niinikoski Synnöve:
Nya vindar i medling i familjefrågor – upptäckter, modeller och utvärdering från FASPER projektet
FSKC Rapporter 2/2014

Arbetspapper:

Backman Ann och Nyman Hanna: Utvidgat handledning – vägen till sysselsättning för unga vuxna
FSKC Arbetspapper 1/2014

Mathilda Wrede-institutets strategi 2014-2017
FSKC Arbetspapper 2/2014

Backman Ann, Koskinen Raija & Montonen Mia:Projektrapport för DelSam II 2013-2014

FSKC Arbetspapper 3/2014

Montonen Mia & Stoor Torbjörn:

Sammanfattning från MiM-projektets utvärderingstillfälle 5.11.2014

FSKC Arbetspapper 4/2014

Mathilda Wrede-institutets forskningsserie:

Lindqvist Ann-Marie:

Personer med utvecklings-störning skapar och utövar sitt sociala medborgarskap –
spänningsfält kring delaktighet

Mathilda Wrede-institutets forskningsserie 1/2014

Avhandling pro gradu

Westerback Frida

"Man kommer dit med någon form av problematik, men utöver det är det ett socialt
forum för att inte behöva vara ensam" - professionella vuxnas uppfattning om stöd
för unga online

November 2014

AB DET FINLANDSSVENSKA KOMPETENSCENTRET
INOM DET SOCIALA OMRÅDET - FSKC
Georgsgatan 18 A 8, 00120 Helsingfors
www.fskc.fi

